

expertisecentrum
beroepsonderwijs

Geletterdheid en gecijferdheid in Nederland

Eerste resultaten van het ALL onderzoek

Willem Houtkoop

willem.houtkoop@ecbo.nl

Opbouw

- Enige achtergrond
- De bekende 1.500.000 uit 1994
- Veranderingen tussen 1994 en 2008
- De stand van zaken in 2008
- Verdere perspectieven en discussie

Onderzoekstraditie (1)

- Meten van basisvaardigheden
- Vooral economische motieven (menselijk kapitaal, concurrentiekracht)
- Ook veel aandacht voor groepen die buiten de boot dreigen te vallen (EU; gevaar basic skills deficit)
- Gaat om volwassenen
- Meestal internationaal (vergelijkend) opgezet (OECD als belangrijke partner)

Onderzoekstraditie (2)

- Direct meten van vaardigheden (testen)
- Geletterdheid, gecijferdheid en probleemoplossen
- Bij mensen thuis (grote en dure steekproeven)
- Zeer hoge technische en methodologische eisen (onder andere door nationale gevoeligheden bij internationale vergelijkingen)

Onderzoekstraditie (3)

- Geletterdheid (literacy) en gecijferdheid (numeracy) ruimer dan taal- en rekenvaardigheid
- Gaat om het vermogen om informatie te decoderen en toe te passen
- Toepassing in alledaagse werk- en levenssituaties

Niveaus van vaardigheid

- Scores van 0 tot 500
- Vijf niveaus van geletterdheid en gecijferdheid
- Verwijzen naar niveaus van toenemende cognitieve complexiteit
- Niveau 1; laaggeletterd, maar niet analfabeet!
- Soms normatieve uitspraken; minstens niveau 3 nodig voor nieuwe economie (OECD)

Bij de gegevens

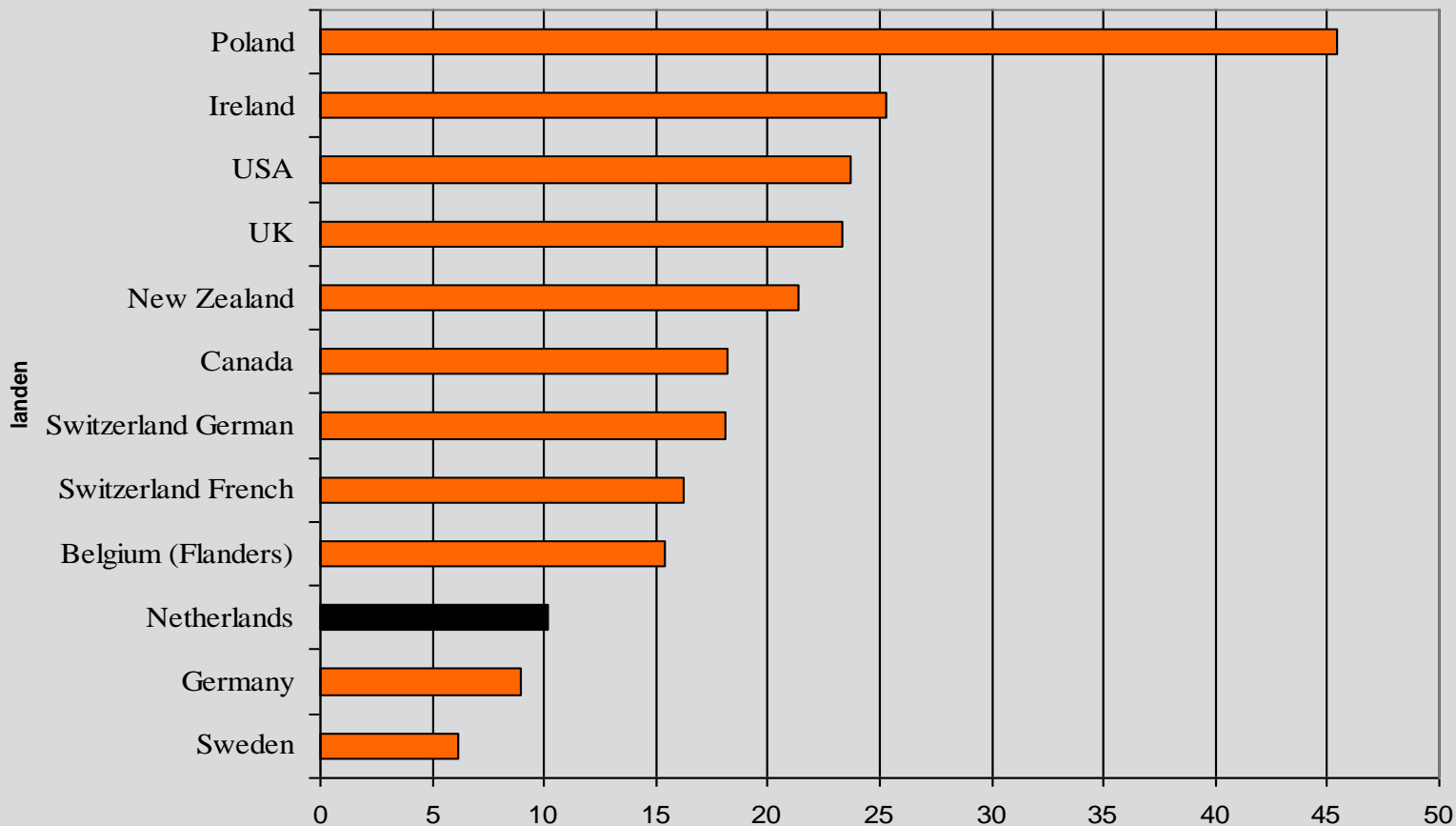
- Proza- en document geletterdheid; rapporteren hier meestal over proza geletterdheid
- Gecijferdheid
- PLV5 (werken met 5 plausible values; internationale standaard), PLV1 (werken met 1 plausible value; exact genoeg voor meeste nationale analyses)
- Meer en diepere (multivariate) analyses nodig
- Presentatie is een eerste selectie van een aantal belangwekkende resultaten

De onderzoeken naar geletterdheid en gecijferdheid

	IALS	ALL	PIAAC
Jaar dataverz.	1994	2008	2012
Aantal landen	20	11	27
Groep	16-74	16-65	16-65
Steekproef	3000	5000	5000
Wat gemeten	<ul style="list-style-type: none"> •Doc.gelett. •Proza gelett. •Kwant gelett. 	<ul style="list-style-type: none"> •Doc. Gelett. •Proza gelett. •Gecijferd. •Probleemopl. 	<ul style="list-style-type: none"> •Gelett. •Componenten gelett. •Gecijferd. •Probleemopl. technologie

IALS 1994

Percentage op niveau 1 in 1994 (doc., 16-65)

De mensen op niveau 1 in 1994

- 13% van de 16-74 jarigen = 1.500.000
- 10% van de 16-65 jarigen = 1.000.000
- Veel sterker onder ouderen, (41% van de 66-74 jarigen), mensen met een laag opleidingsniveau (42% van de mensen met alleen lager onderwijs) en mensen die in het buitenland zijn geboren (30%).
- Onderwijsniveau verklaart het meest, er is een onafhankelijk leeftijdseffect

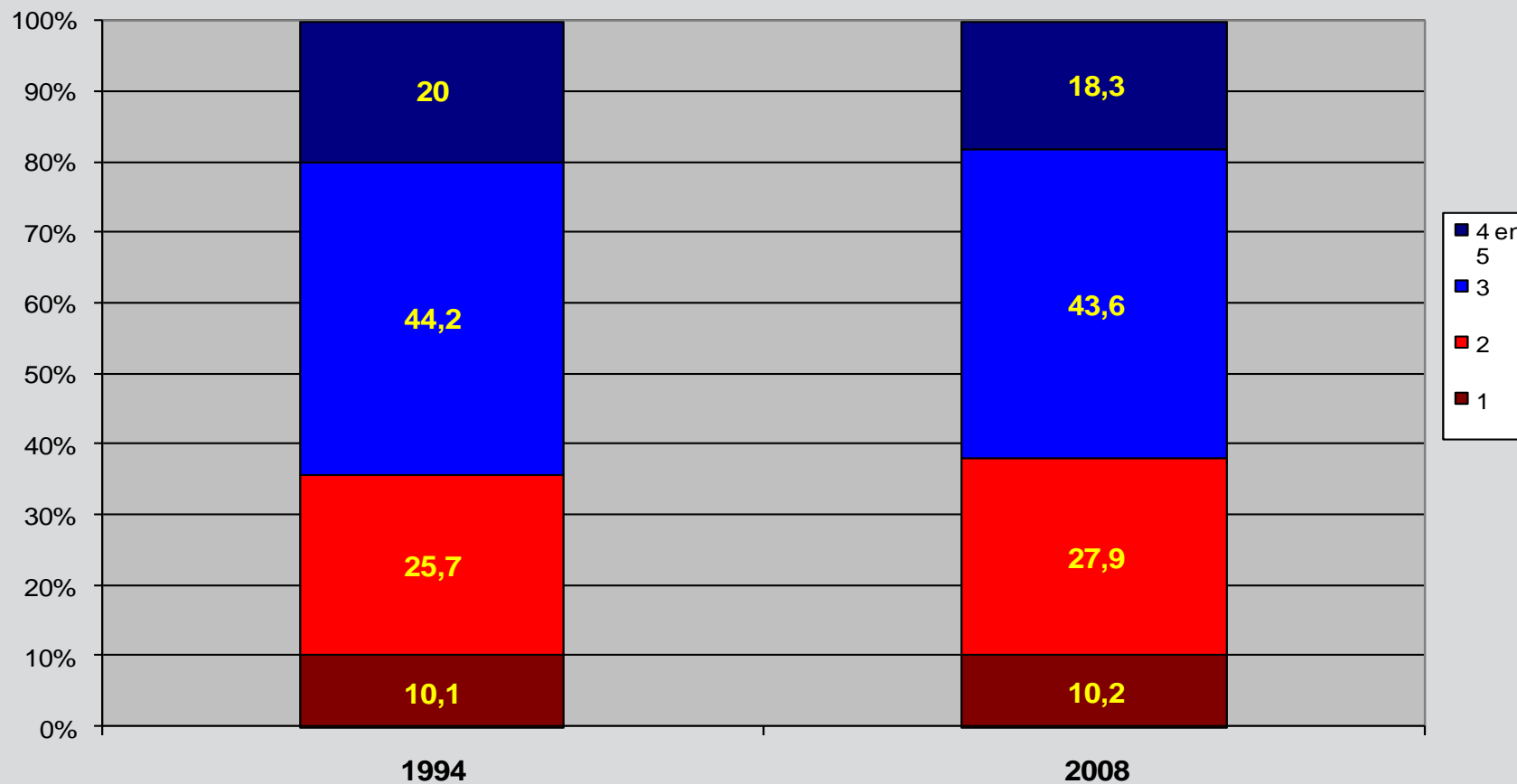
Tussen 1994 en 2008

Prose en doc 1994 2008 plv5

prose	1994	2008	doc	1994	2008
1	10,5	10,3	1	10,1	10,2
2	30,1	32,3	2	25,7	27,9
3	44,1	45,0	3	44,2	43,6
4 en 5	15,3	12,5	4 en 5	20	18,3

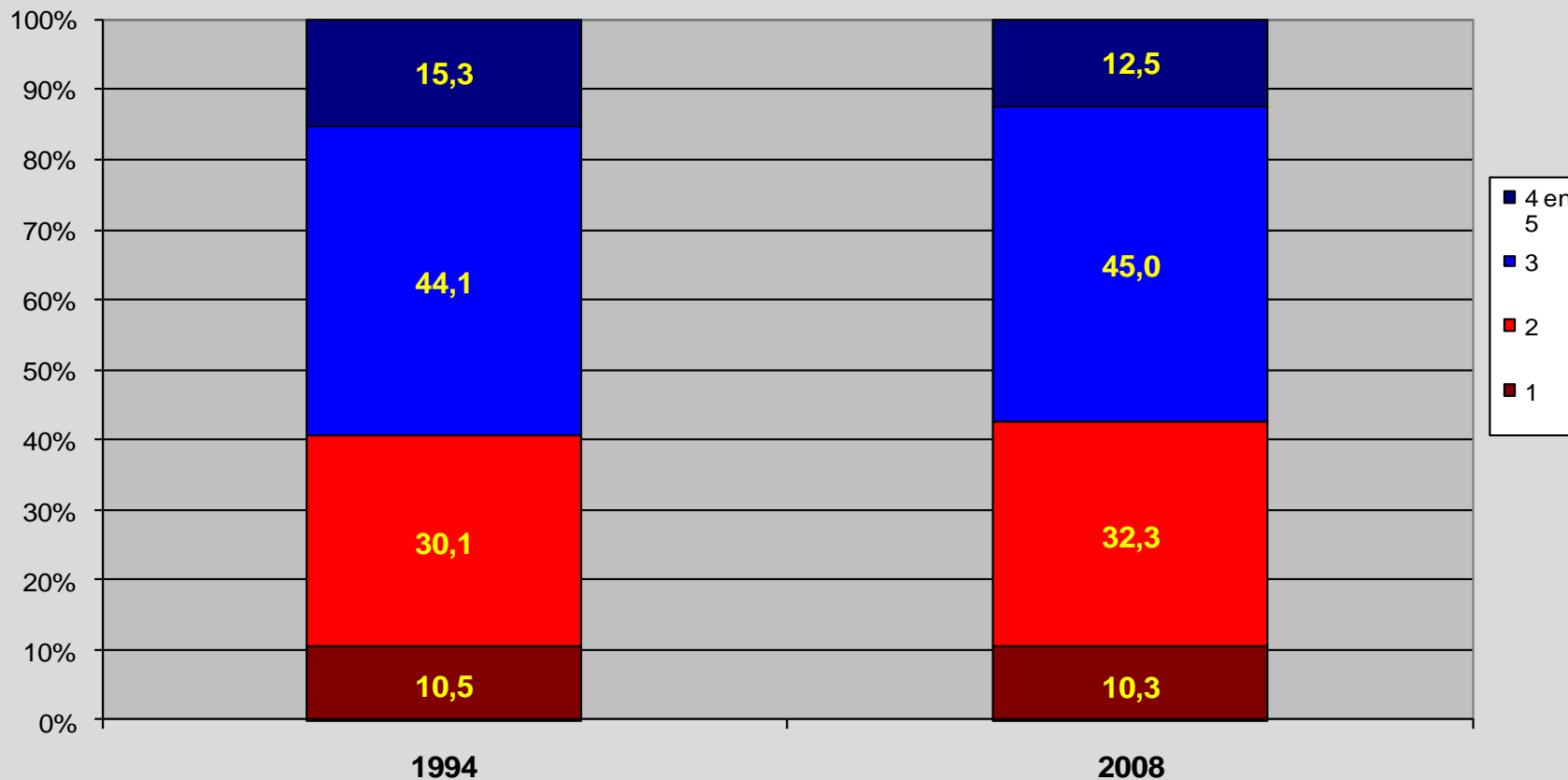
Doc schaal 16-65 jr. 1994 2008 plv5

doc 16-65 jr. 1994 2008

Prose schaal 16-65 jr. 1994 2008_{plv5}

prose schaal 16-65 jr. 1994 2008

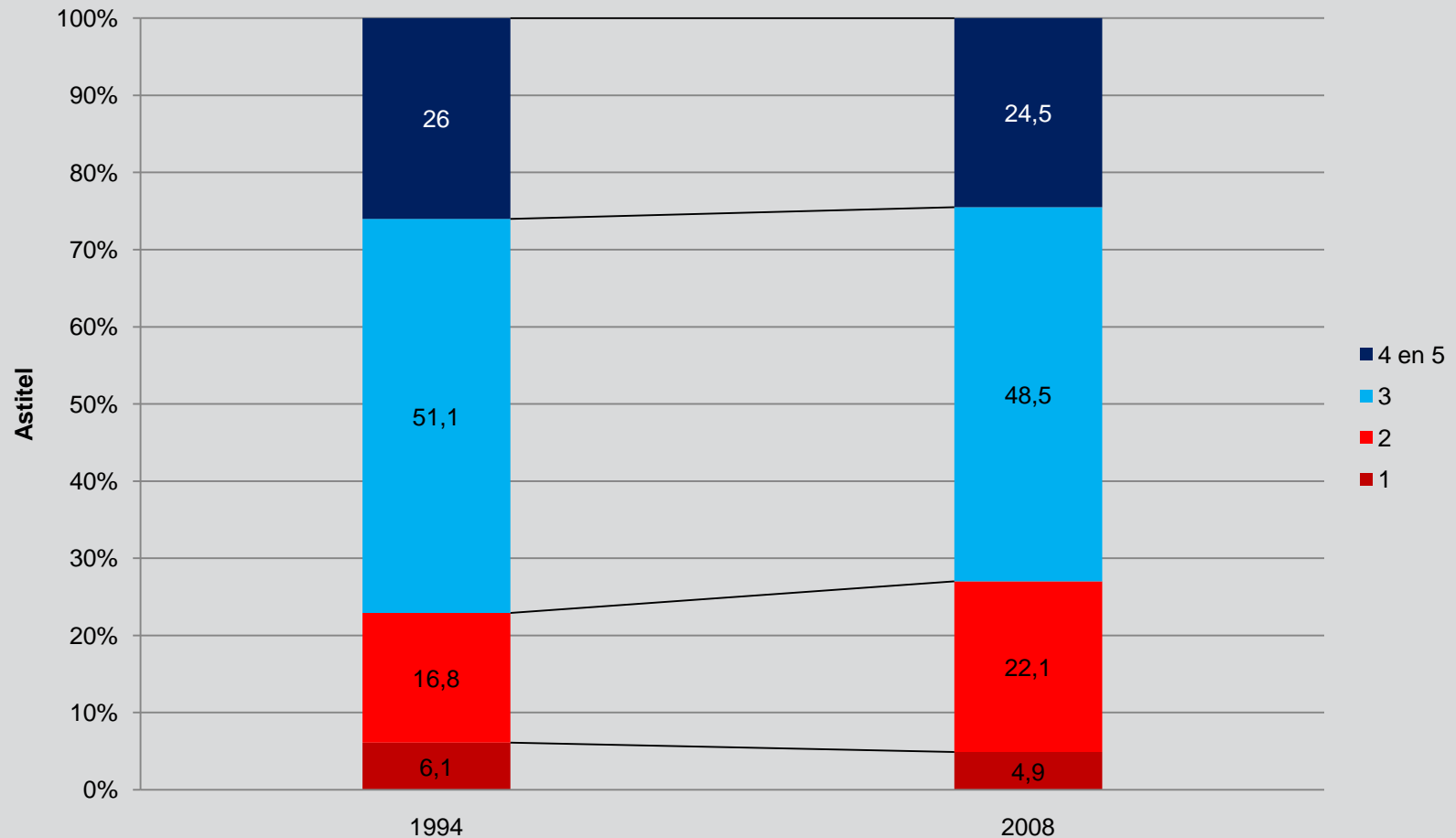

Stand van zaken in 2008

- 10,3% van 16-65 jarigen op niveau 1 = 1.100.000 mensen (proza)
- Enige achteruitgang in 'geletterdheid' sinds 1994, met name aan de bovenkant (niveau 4/5)
- Geen vermindering aan de onderkant (niveau 1)

Doc schaal, 16-25 jr., 1994 en 2008 plv5

doc 16-25 1994 2008 plv5

Prognose tot 2020

- Gemiddelde achteruitgang proza geletterdheid tussen 1994 en 2008 is 1,4%
- Achteruitgang sterkst bij jong volwassenen (16-34 jr.) op middelbaar en hoger niveau en volwassenen (35-44 jr.) op middelbaar niveau
- Nemen aan dat deze trend doorzet
- Bevolking vergrijsst tot 2020
- Opleidingsniveau neemt toe tot 2020

Prognose tot 2020

- Rekening houdend met deze factoren zal het gemiddeld niveau van geletterdheid tot 2020 met 1% dalen en het percentage mensen op niveau 1 ongeveer gelijk blijven
- Vergt zeer grote inspanningen om dit tegen te gaan
- Inspanningen die zich vooral op jongeren moeten richten

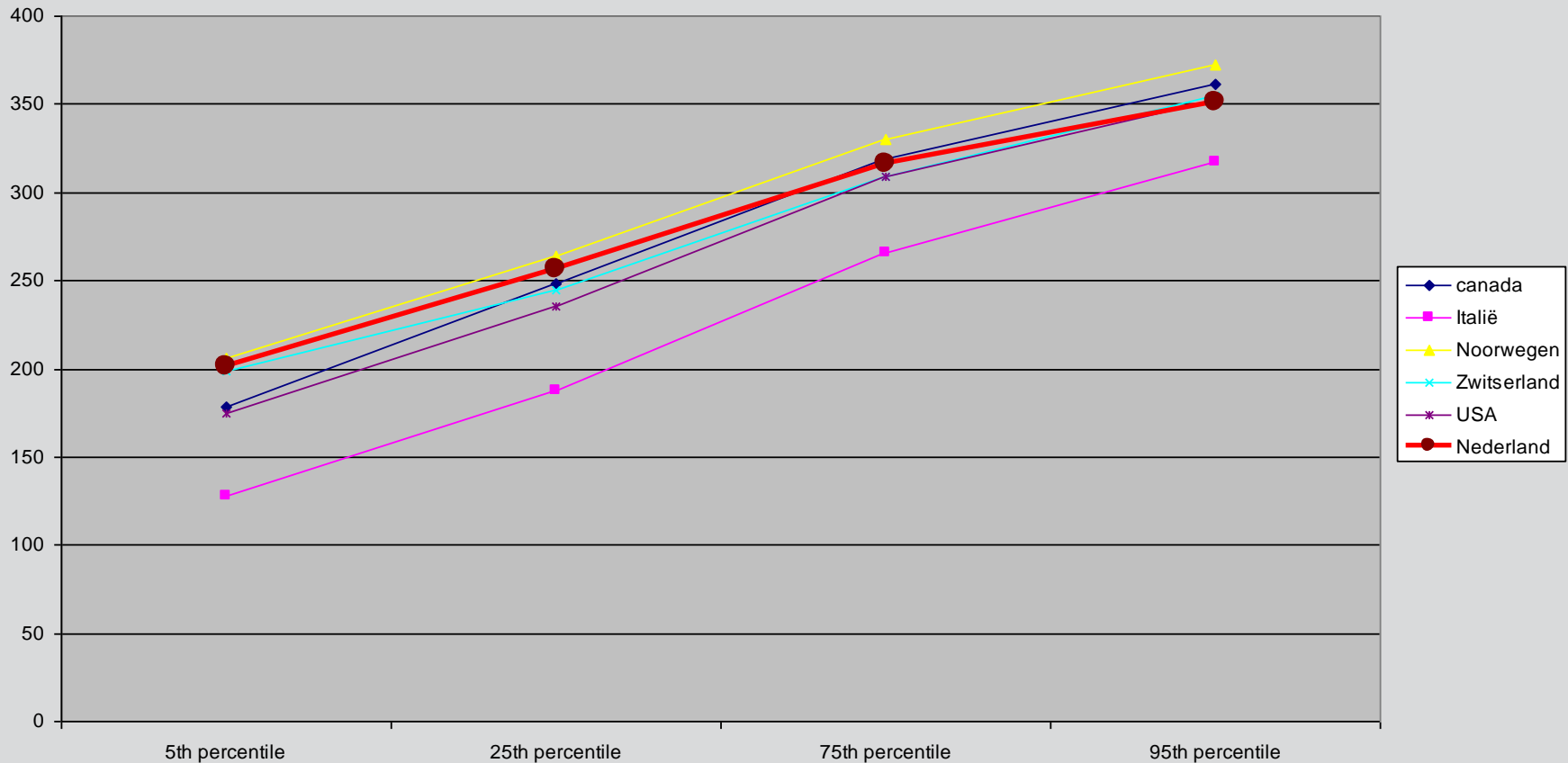
Internationaal vergeleken

Internationale vergelijking

- Nederland doet het nog steeds (redelijk) goed in een vergelijking met 9 andere landen
- 4^e in proza geletterdheid
- 2^e in document geletterdheid
- 2^e in gecijferdheid
- 1^e in probleemoplossen

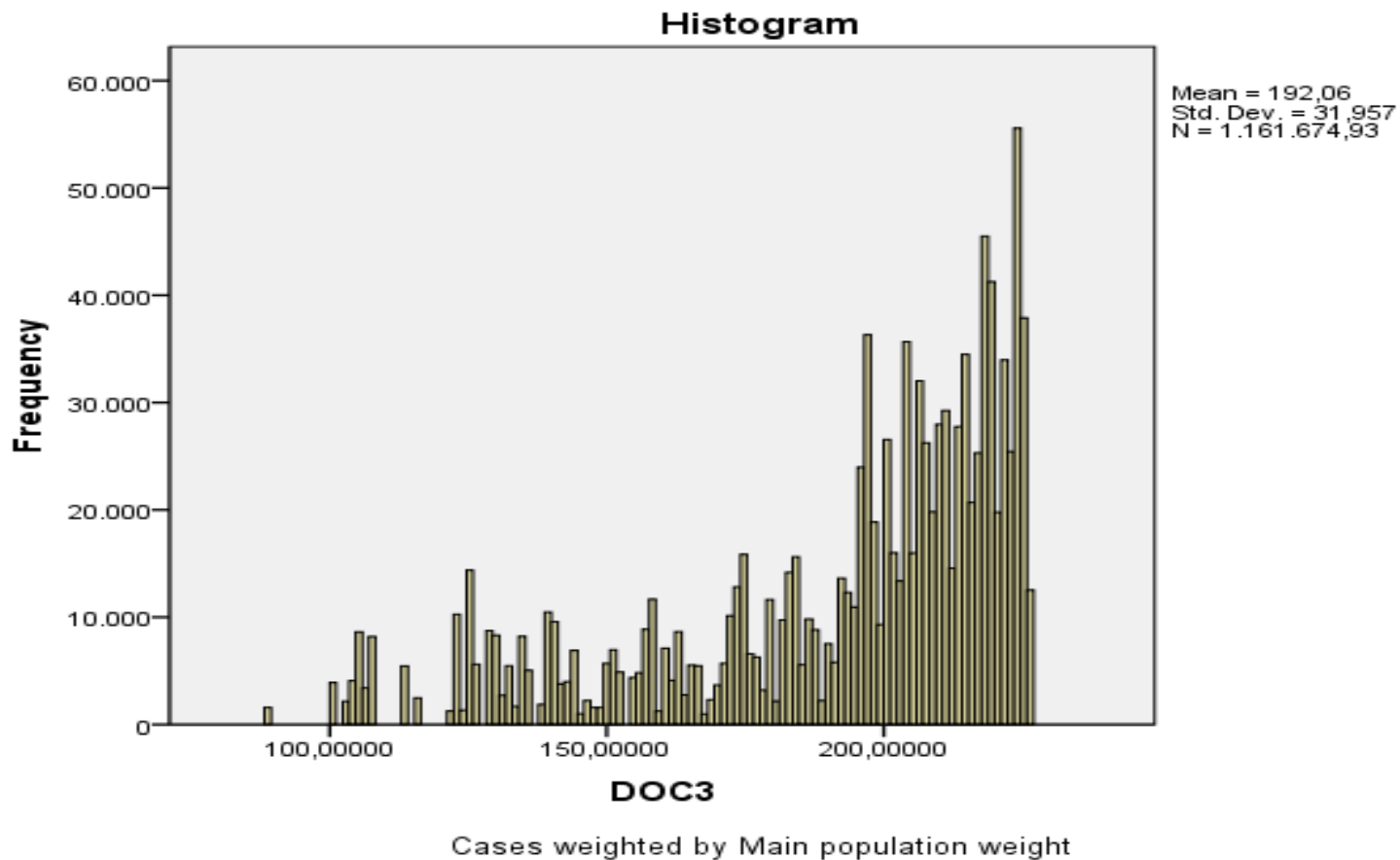
Doc. Schaal, 16-65, 6 landen, gem. score op 5^e, 25^e, 75^e, 95^e percentiel plv5

doc literacy, percentiles, gwogen, 16-65, 6 landen

Nader tot niveau 1

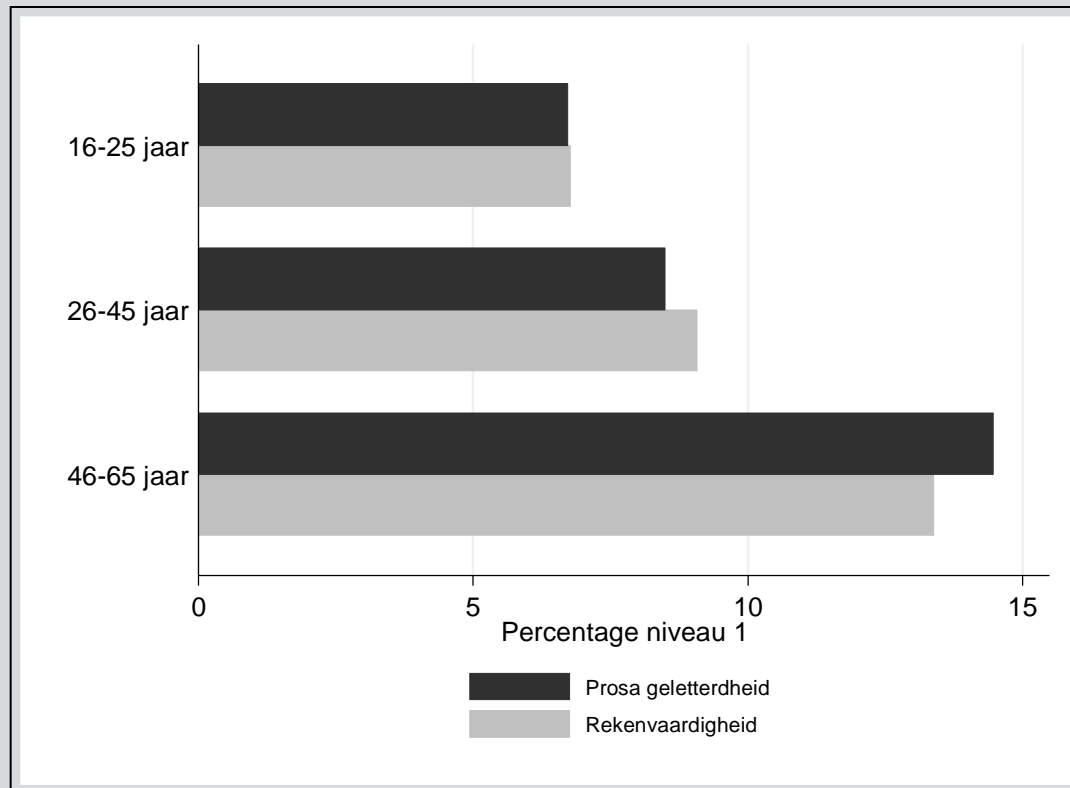
Spreiding van de mensen op niveau 1 over de documentschaal (plv1)

Een te somber beeld?

- Veel mensen op niveau 1 zitten dicht tegen de bovengrens van dat niveau 1 (grenswaarde 225)
- Veel publiciteit en activiteit lijkt zich te richten op mensen die eerder aan de lage kant van niveau 1 zitten
- Daardoor kan wellicht een te somber beeld ontstaan van het vaardigheidsniveau van mensen op niveau 1
- Meer uitsluitel in PIAAC

Niveau 1 voor verschillende leeftijdsgroepen, geletterdheid en gecijferdheid plv5

Leeftijd

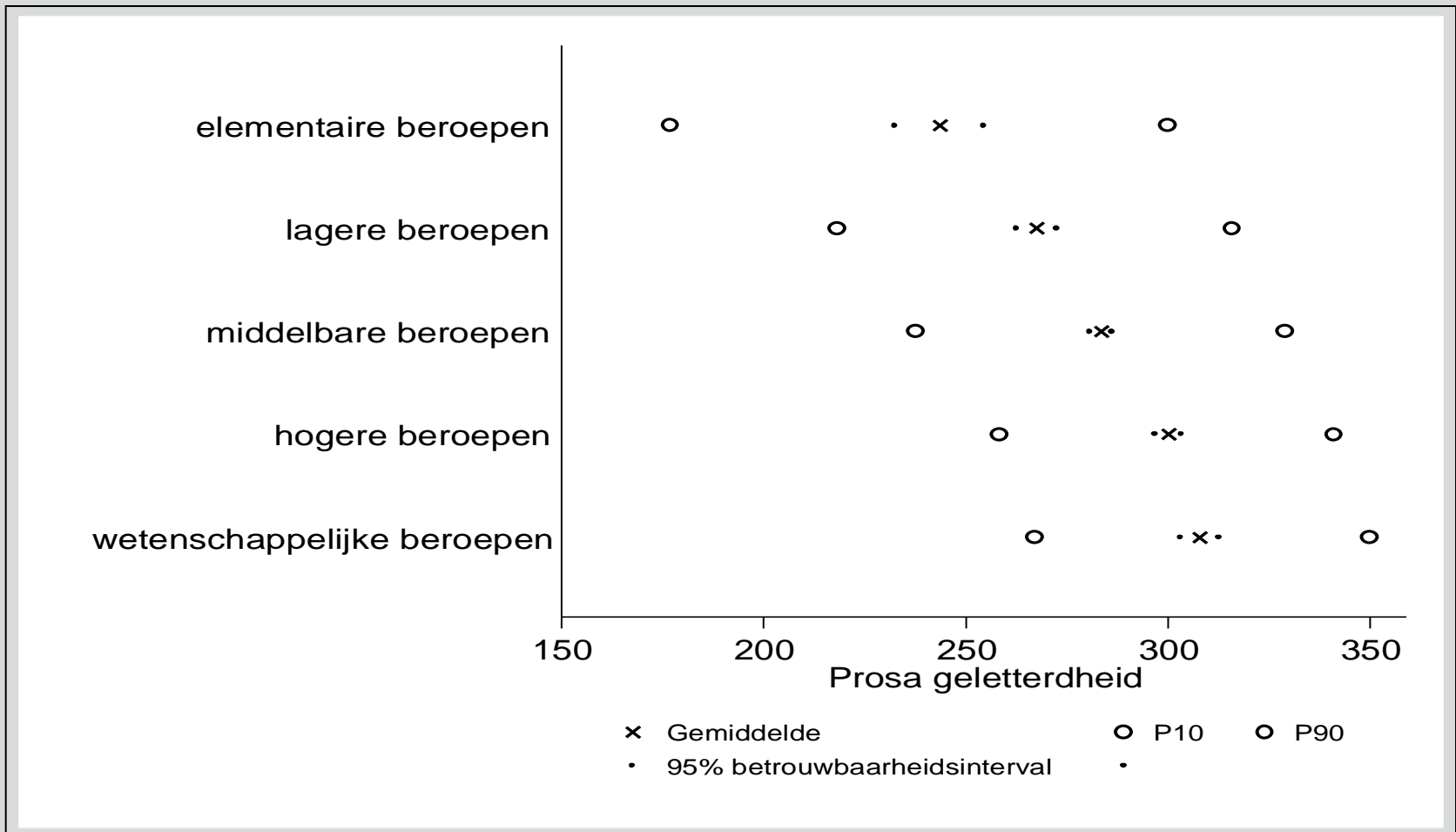
- Niveau 1 iets meer bij oudere leeftijdsgroepen (46-65); rond 15% bij prose
- (Veel) gunstiger dan in veel andere landen
- Wellicht een probleem bij langer doorwerken

Niveau 1 en werk

- Van de mensen op niveau 1 (doc schaal _{plv1}) werkt 47% en werkte 53% het afgelopen jaar
- 8% zoekt naar werk en 15% zocht afgelopen jaar naar werk
- Het beeld dat mensen op niveau 1 nauwelijks werken, klopt dus niet
- In welke beroepen?

Proza geletterdheid en beroepsniveau

(plv5)

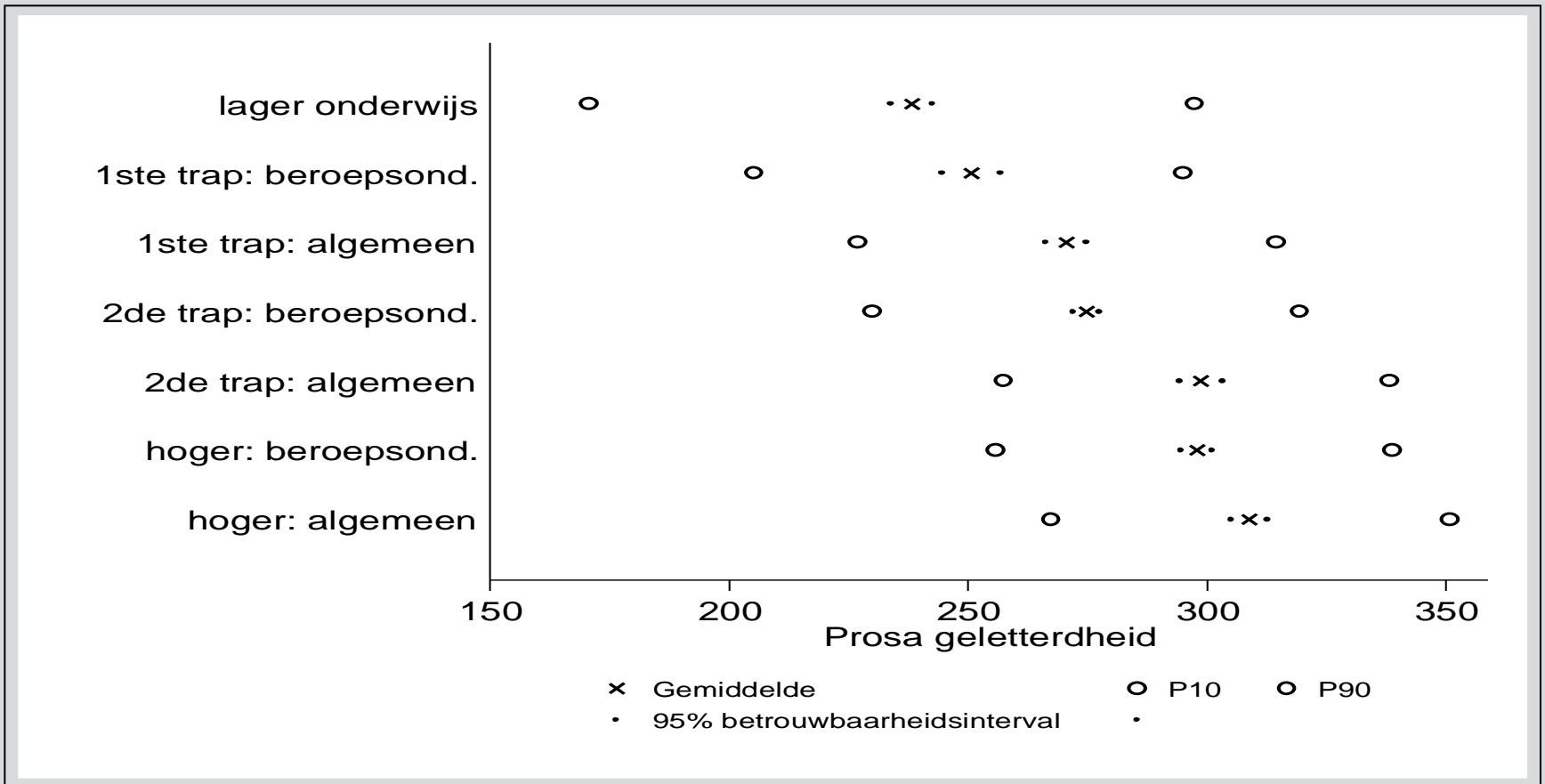
Werk

- Niveau 2 lijkt een minimum voor lagere beroepen
- Maar blijvende markt voor elementaire beroepen
- Relatief hoge percentages op niveau 1 in industrie, bouw en handel & horeca

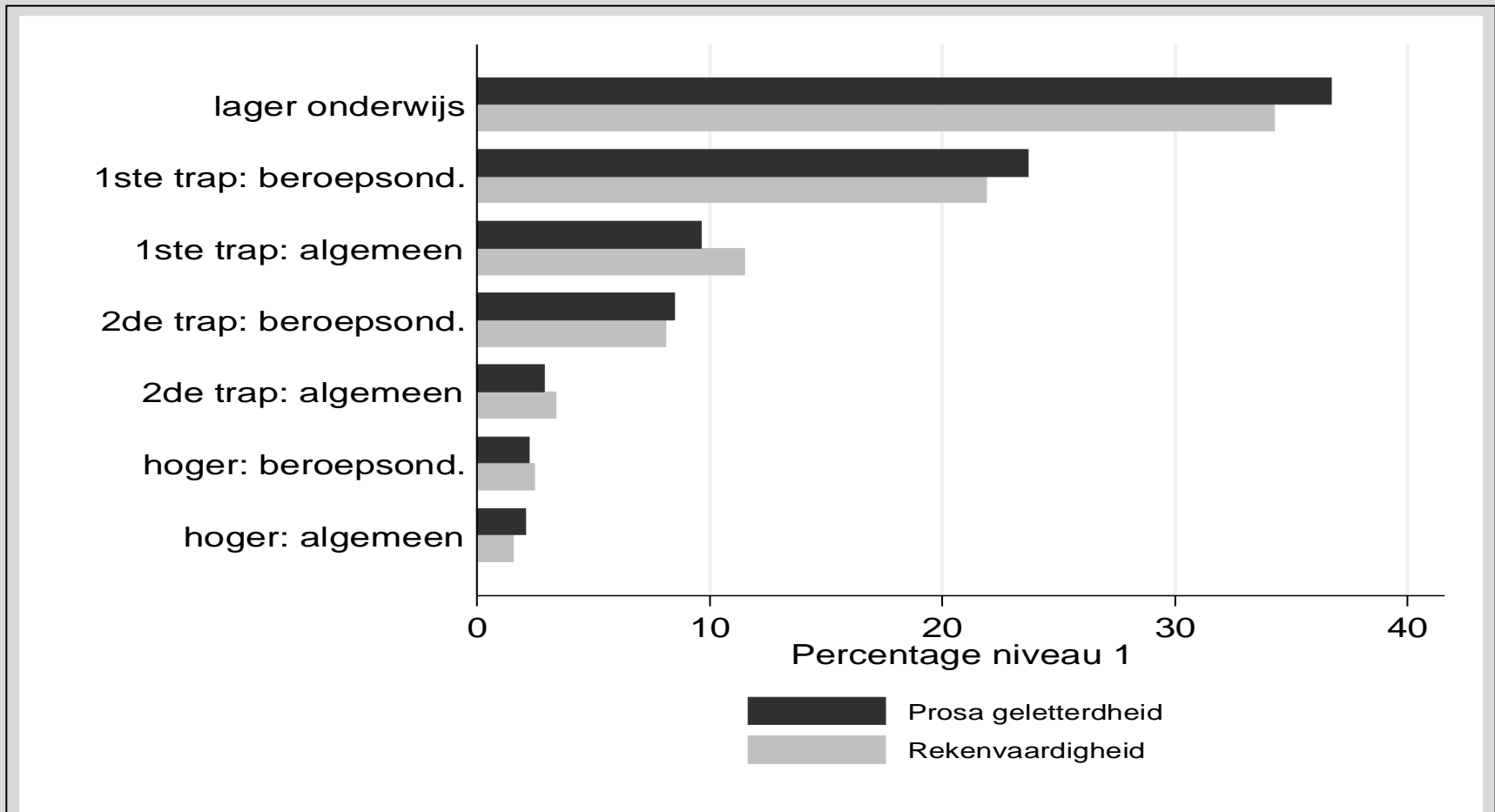
Autochtoon en allochtoon

- Van de mensen op niveau 1 (doc schaal, p_{lv1});
- Is 69% in Nederland geboren
- Sprak 67% Nederlands als eerste taal
- Spreekt 78% thuis meestal Nederlands
- Laaggeletterdheid toch vooral een zaak van autochtonen
- Nadere analyse nodig van de groep (31%) die elders is geboren, het onderscheid tussen westerse en niet-westerse landen en de verschillen tussen de eerste en tweede generatie

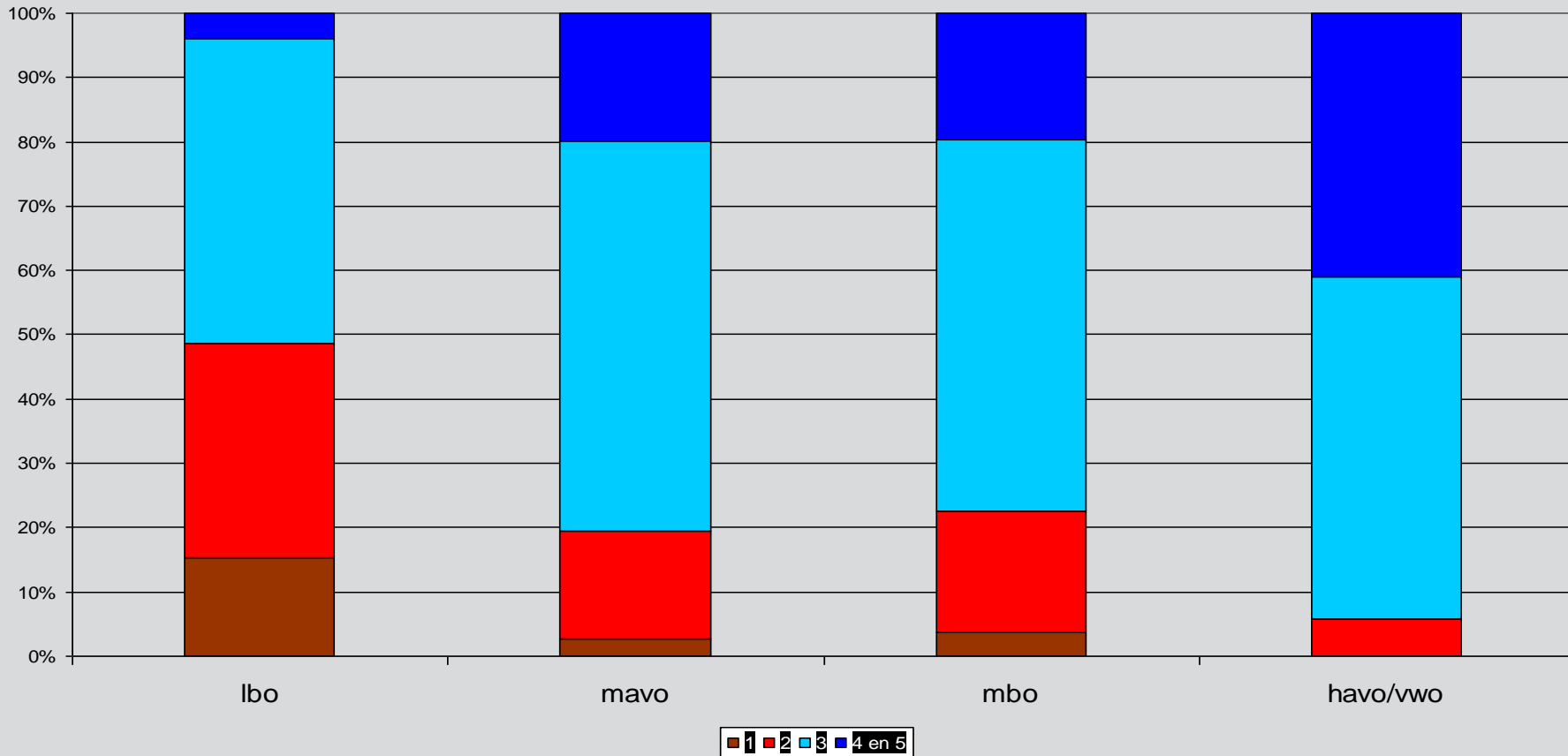
Proza geletterdheid en niveau vooropleiding, gemiddelde, P10 en P90, plv5

Relatie tussen vooropleiding en geletterdheid en gecijferdheid, percentage op niveau 1, plv5

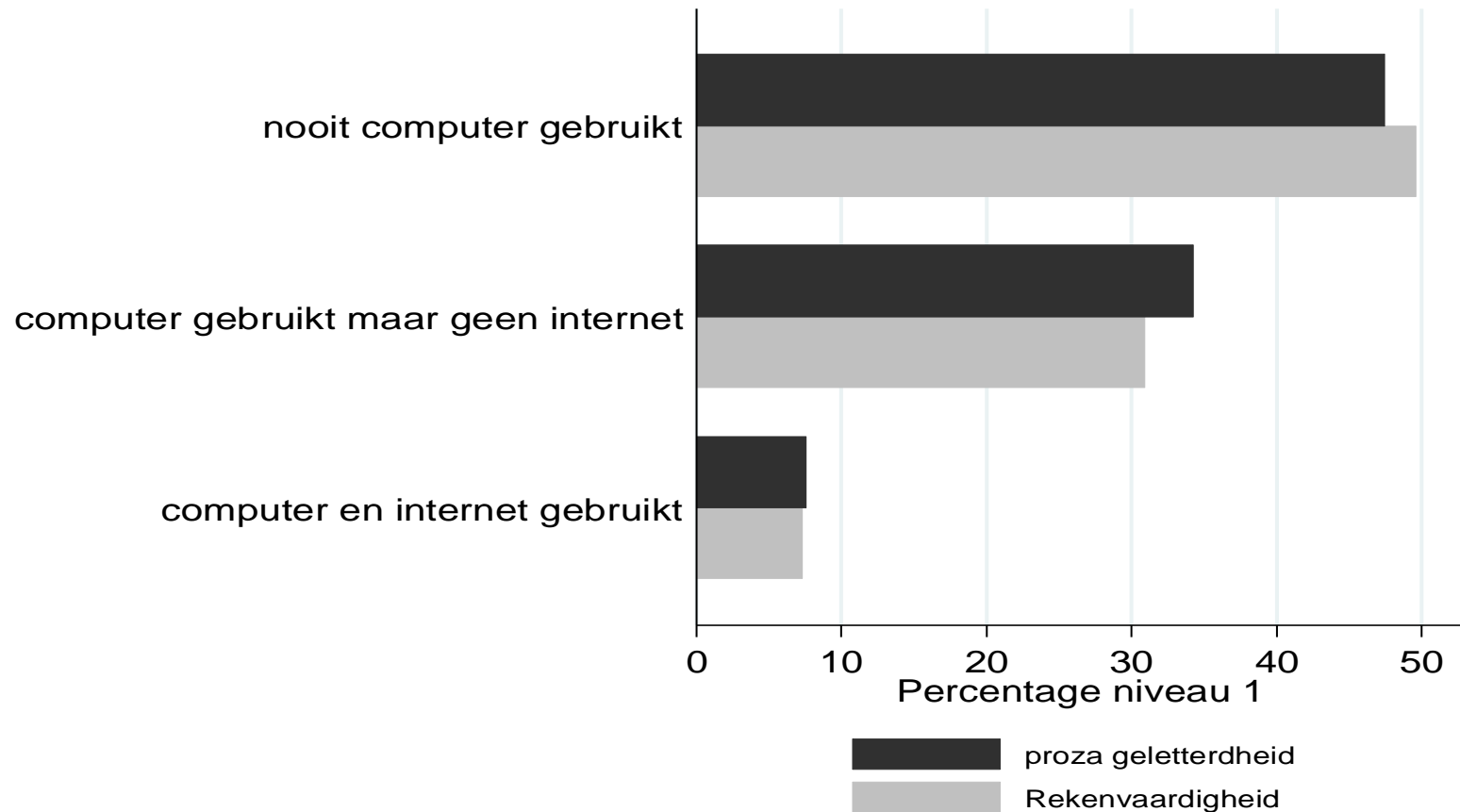
Doc. geletterdheid voor 4 opleidingstypen, 16-24 jr., 1994

Vooropleiding

- Gegevens uit 2008 en 1994 tonen hetzelfde beeld
- Grootste sprongen (ook na regressie-analyse); tussen 1^e trap beroepsonderwijs (vbo) en 1^e trap algemeen (mavo) en tussen 2^e trap beroepsonderwijs (mbo) en 2^e trap algemeen (havo/vwo)
- Geen (significante) verschillen tussen 1^e trap algemeen en 2^e trap beroepsonderwijs en tussen 2^e trap algemeen en hoger beroepsonderwijs
- 1^e trap algemeen is geen startkwalificatie, 2^e trap beroepsonderwijs is dat wel; toch geen significant verschil in proza geletterdheid

Relatie tussen computergebruik en geletterdheid en gecijferdheid, percentage op niveau 1, plv5

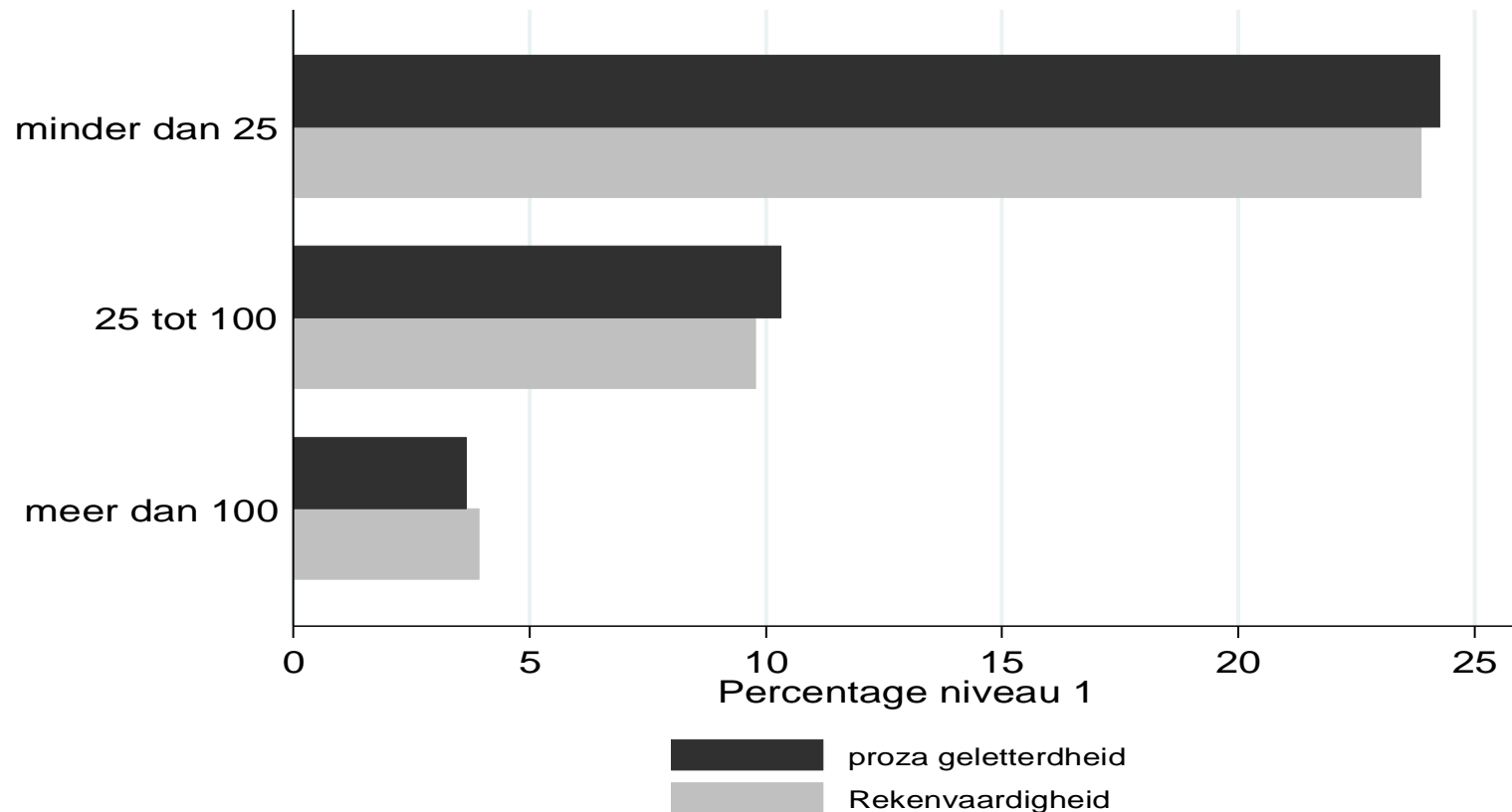

Maar geen digibeten

Van de mensen op niveau 1:

- heeft 72% ervaring met een computer
- heeft 64% ervaring met internet
- heeft 63% een computer thuis
- werkt 46% van de werkenden met computer
- ICT lijkt een belangrijke brug naar mensen op niveau 1

Relatie tussen boekenbezit en geletterdheid en gecijferdheid, percentage mensen op niveau 1, plv5

Samenvattend (1)

- Tussen 1994 en 2008 neemt geletterdheid (iets) af, gecijferdheid (waarschijnlijk) niet
- Bij ongewijzigd beleid loopt die trend tot 2020 door
- Maar Nederland doet het in de internationale vergelijking nog steeds goed
- Merendeel van de mensen op niveau 1 dicht bij de bovengrens van niveau 1
- Rond de helft van de mensen op niveau 1 werkt
- Van de mensen op niveau 1 is 30% buiten Nederland geboren

Samenvattend (2)

- Mensen afkomstig uit het algemeen onderwijs hebben een hoger vaardigheidsniveau dan mensen afkomstig uit het beroepsonderwijs van hetzelfde niveau
- Mensen op niveau 1 zijn geen digibeten

Perspectief

- Afmaken rapport eerste resultaten
- Wachten op internationale rapportage
- Verdere analyses en rapportages, onder andere naar economische en sociale opbrengsten, arbeidsmarkt en scholing, lees- en rekengedrag, ict en basisvaardigheden en autochtoon/allochtoon
- Voorbereiding op een nieuwe afname (PIAAC)

PIAAC

- Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC)
- Nadruk op vergelijkbaarheid met IALS en ALL
- Maar grote potentie voor verbetering en vernieuwing
- Grotendeels op een computer platform
- Component skills geven inzicht in de onderkant van het continuum van vaardigheden
- Probleem oplossen in een technologische omgeving geeft inzicht in de bovenkant van het continuum van vaardigheden
- Regelmatige cyclus
- Rapportage in 2013